

Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Cyfrifon – Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Blwyddyn archwilio: 2023-24

Dyddiad cyhoeddi: Hydref 2024

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol. Ceir rhagor o wybodaeth yn ein [Datganiad o Gyfrifoldebau](#).

Archwilio Cymru yw'r enw torfol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân y mae ganddynt ill dau eu swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel a ddisgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo ef ei hun unrhyw swyddogaethau.

Ni chymerir unrhyw gyfrifoldeb gan yr Archwilydd Cyffredinol, staff Swyddfa Archwilio Cymru na, lle y bo'n berthnasol, yr archwilydd a benodwyd mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog neu gyflogai arall yn eu cymhwyster unigol, nac mewn perthynas ag unrhyw drydydd parti.

Os ceir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddi, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 Deddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran trin ceisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partiön perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru, Swyddfa Archwilio Cymru a, lle y bo'n berthnasol, yr archwilydd a benodwyd yn drydydd partiön perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at [Swyddfa Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru](mailto:swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru).

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Ynglŷn ag Archwilio Cymru

Ein nodau a'n huchelgeisiau

Rhoi Sicrwydd

i bobl Cymru bod arian cyhoeddus yn cael ei reoli'n dda

Egluro

sut mae arian cyhoeddus yn cael ei ddefnyddio a sut mae'n diwallu anghenion pobl

Ysbrydoli

a grymuso'r sector cyhoeddus yng Nghymru i wella

Manteisio'n llawn ar ein persbectif, ein harbenigedd a'n dyfnder mewnwelediad unigryw

Cryfhau ein sefyllfa fel llais awdurdodol, dibynadwy ac annibynnol

Cynyddu ein gwelededd, ein dylanwad a'n perthnasedd

Bod yn sefydliad enghreifftiol ar gyfer y sector cyhoeddus yng Nghymru a thu hwnt

Cynnwys

Cyflwyniad	5
Cipolwg ar eich archwiliad	6
Adroddiad manwl	
Perthnasedd y datganiadau ariannol	7
Cydymffurfio moesegol	8
Barn archwilio arfaethedig	9
Materion a gododd yn ystod yr archwiliad	10
Argymhellion	12
Atodiadau	
Atodiad 1 – Adroddiad archwilio arfaethedig	13
Atodiad 2 – Llythyr sylwadau	18
Atodiad 3 – Crynodeb o gywiriadau a wnaed	21
Atodiad 4 - Argymhellion	23
Ansawdd archwilio	25
Eich cefnogi chi	26

Cyflwyniad

Rwyf bellach wedi cwblhau fy archwiliad i raddau helaeth yn unol â'm Cynllun Archwilio Manwl dyddiedig Mehefin 2024. Mae gwaith yn y meysydd canlynol yn dal i fynd rhagddo:

- Cwblhau ffeil

Mae'r Adroddiad hwn ar yr Archwiliad o Gyfrifon yn crynhoi prif ganfyddiadau fy archwiliad o'ch datganiad o gyfrifon ar gyfer 2023-24. Mae fy nhîm eisoes wedi trafod y materion hyn gyda'r Prif Swyddog Tân Cynorthwyol (Cyllid ac Adnoddau) a'i thîm.

Rwy'n ddiolchgar iawn i'ch swyddogion am eu cefnogaeth wrth gynnal yr archwiliad hwn.

Adrian Crompton

Archwilydd
Cyffredinol Cymru

Cipolwg ar eich archwiliad

Barnau archwilio

Rydym yn cynnig rhoi barn ddiamod ar y cyfrifon.

Nid oes gennym ddim i'w adrodd o dan adrannau eraill fy adroddiad, hy y rhai sy'n ymwneud â busnes gweithredol; gwybodaeth arall; materion eraill; neu faterion yr wyf yn adrodd arnynt drwy eithriad.

Materion arwyddocaol

Nid oes unrhyw gamddatganiadau na materion arwyddocaol i'w hadrodd.

Perthnasedd y datganiadau ariannol

Perthnasedd £X miliwn

Fy nod yw nodi a chywiro camddatganiadau perthnasol, hy y rhai a allai fel arall achosi i ddefnyddiwr y cyfrifon gael ei gamarwain .

Cyfrifir perthnasedd gan ddefnyddio:

- Gwariant gros 2023-24 o £48.422 miliwn
- Gwariant gros FFPF o £10.796 miliwn
- Perthnasedd canran o 2 %

Cymhwysaf y ganran perthnasedd i wariant gros i gyfrifo perthnasedd.

Byddaf yn adrodd i chi ar unrhyw gamddatganiadau dros £48,000, (FFPF: £10,000) a gyfrifwyd fel 5% o berthnasedd (a elwir yn 'lefel ddibwys').

Meysydd o ddiddordeb penodol

Mae rhai meysydd o'r cyfrifon a allai fod yn bwysicach i ddefnyddwyr y cyfrifon. Rydym yn gosod lefelau perthnasedd is ar gyfer y rhain fel a ganlyn:

- Tâl Uwch Swyddogion £1,000
- Datgeliadau partïon cysylltiedig (unigolion) £10,000

Cydymffurfio moesegol

Cydymffurfio â safonau moesegol

Rydym yn credu:

- ein bod wedi cydymffurfio â'r safonau moesegol y mae'n ofynnol i ni eu dilyn wrth wneud ein gwaith;
- ein bod wedi aros yn annibynnol arnoch chi;
- nad yw ein gwrthrychedd wedi cael ei beryglu; ac
- nad oes gennym unrhyw berthnasoedd a allai danseilio ein hannibyniaeth neu ein gwrthrychedd.

Yn ein Cynllun Manwl, esboniwyd bod prentis Archwilio Cymru wedi'i secondio i Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru am y cyfnod Ionawr i Orffennaf 2024.

Er mwyn gwarchod rhag unrhyw fygythiadau posibl i'n hannibyniaeth neu'n gwrthrychedd, cytunwyd ar y mesurau diogelu a ganlyn:

- ni fydd gan y secondai unrhyw gyfrifoldebau rheoli; a
- bydd y secondiad yn un tymor byr (dim mwy na 12 mis).

Roedd hwn yn drefniant dwyochrog, gyda phrentis o Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru wedi'i secondio i Archwilio Cymru am yr un cyfnod. Nid yw'r secondai hwn wedi cyfrannu at unrhyw waith archwilio ynghylch yr Awdurdod.

Barn archwilio arfaethedig

Barn archwilio

Rydym yn bwriadu cyhoeddi barn archwilio ddiamod ar gyfrifon eleni unwaith y byddwch wedi darparu Llythyr Cynrychiolaeth i ni (gweler isod).

Mae ein hadroddiad archwilio arfaethedig i'w weld yn **Atodiad 1**.

Llythyr sylwadau

Llythyr ffurfiol yw Llythyr Sylwadau sy'n eich galluogi i gadarnhau wrthym bod yr wybodaeth a ddarparwyd ar ein cyfer yn ystod yr archwiliad yn gywir ac yn gyflawn. Mae peth o'r wybodaeth hon wedi'i nodi'n wybodaeth sy'n angenrheidiol yn ôl safonau archwilio; gall gwybodaeth arall ymwneud yn benodol â'ch archwiliad.

Mae'r llythyr yr ydym yn gofyn i chi ei lofnodi wedi'i gynnwys yn **Atodiad 2**.

Materion a gododd yn ystod yr archwiliad

Camddatganiadau

Mae camddatganiad yn codi pan nad yw gwybodaeth yn y cyfrifon yn unol â safonau cyfrifyddu.

Camddatganiadau nas cywirwyd

Isod rydym yn nodi'r camddatganiadau a nodwyd gennym yn y cyfrifon, sydd wedi'u trafod â'r rheolwyr ond sydd heb eu cywiro o hyd. Gofynnwn i'r camddatganiadau hyn gael eu cywiro .

Os byddwch yn penderfynu peidio â chywiro'r camddatganiadau hyn, gofynnwn i chi roi'r rhesymau'n ysgrifenedig i ni dros beidio â'u cywiro yn y llythyr cynrychioli:

- Mae balansau dyledwyr a chredydwyr wedi'u gorddatgan gan £137,113 oherwydd i gredydwyr gael eu codi pan dderbyniwyd anfonebau, a gafodd eu debydu i ragdaliadau ar gyfer gwariant yn ymwneud â 2024-25. Nid oes unrhyw effaith ar wariant nac ar falansau wrth gefn.

Camddatganiadau wedi'u cywiro

Yn ystod ein harchwiliad, gwnaethom nodi camddatganiadau a gywirwyd gan reolwyr, ond yr ydym yn ystyried y dylid tynnu eich sylw atynt.

Nodir y rhain yn **Atodiad 3** .

Materion arwyddocaol eraill

Yn ychwanegol at y camdatganiadau a ganfuwyd yn ystod yr archwiliad rydym hefyd yn adrodd wrthyhych ar faterion arwyddocaol eraill.

Ni chanfuwyd unrhyw faterion o'r fath yn ystod yr archwiliad.

Argymhellion

Rydym wedi gwneud argymhellion yn ystod yr archwiliad, a nodir yn **Atodiad 4** ynghyd ag ymatebion y rheolwyr i'r argymhellion.

Byddwn yn monitro cynnydd yn erbyn yr argymhellion yn ystod archwiliad y flwyddyn nesaf. Lle nad yw unrhyw argymhellion yn cael eu rhoi ar waith yn llawn, byddwn yn adrodd wrthyhych fel rhan o'r Adroddiad ar yr Archwiliad o Gyfrifon y flwyddyn nesaf.

Atodiad 1

Adroddiad archwilio arfaethedig

Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i aelodau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

Barn ar y datganiadau ariannol

Rwyf wedi archwilio datganiadau ariannol y canlynol:

- Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ;
- Cronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru

ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024 o dan Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Mae datganiadau ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn cynnwys y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid, y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr, y Fantolen, y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn, y Datganiad Llif Arian a'r nodiadau cysylltiedig, gan gynnwys y polisiau cyfrifyddu perthnasol.

Mae Cyfrifon Cronfa Bensiwn y Diffoddwyr Tân yn cynnwys Cyfrif y Gronfa a'r Datganiad Asedau Net a nodiadau cysylltiedig gan gynnwys y polisiau cyfrifyddu perthnasol.

fframwaith adrodd ariannol a ddefnyddiwyd wrth eu paratoi yn gyfraith berthnasol ac mae'r DU wedi mabwysiadu safonau cyfrifyddu rhyngwladol fel y'u dehonglir ac a addaswyd gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023-24.

Yn fy marn i, ym mhob ffordd berthnasol, mae'r datganiadau ariannol:

- yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac o'i incwm a gwariant am y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; a
- wedi'u paratoi'n briodol yn unol â gofynion deddfwriaethol a safonau cyfrifyddu rhyngwladol mabwysiedig y DU fel y'u dehonglir ac a addaswyd gan y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023-24.

Sail i farn

Cynhaliiais fy archwiliad yn unol â chyfraith berthnasol a Safonau Rhyngwladol ar Archwilio yn y DU (ISAs (UK)) a Nodyn Ymarfer 10 'Archwiliad o Ddatganiadau Ariannol Endidau Sector Cyhoeddus yn y Deyrnas Unedig'. Disgrifir fy nghyfrifoldebau o dan y safonau hynny ymhellach yn adran cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio datganiadau ariannol fy adroddiad.

Mae fy staff a minnau yn annibynnol ar Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn unol â'r gofynion moesegol sy'n berthnasol i'm harchwiliad o'r datganiadau ariannol yn y DU gan gynnwys Safon Foesebol y Cyngor Adrodd Ariannol, ac rwyf wedi cyflawni fy nghyfrifoldebau moesegol eraill yn unol â'r gofynion hyn. Credaf fod y dystiolaeth archwilio a gefais yn ddigonol ac yn briodol i ddarparu sail ar gyfer fy marn.

Casgliadau yn ymwneud â busnes gweithredol

Wrth archwilio'r datganiadau ariannol, deuthum i'r casgliad ei bod yn briodol defnyddio sail cyfrifyddu busnes gweithredol wrth baratoi'r datganiadau ariannol.

Yn seiliedig ar y gwaith yr wyf wedi'i gyflawni, nid wyf wedi nodi unrhyw ansicrwydd perthnasol yn ymwneud â digwyddiadau neu amodau a allai, yn unigol neu ar y cyd, fwrw amheuaeth sylweddol ar allu Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru i allu Cronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân ac Achub Gogledd Cymru i wneud hynny . parhau i fabwysiadu'r sail busnes gweithredol o gyfrifo am gyfnod o ddeuddeng mis o leiaf o'r adeg yr awdurdodir cyhoeddi'r datganiadau ariannol.

Disgrifir fy nghyfrifoldebau a chyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol mewn perthynas â busnes gweithredol yn adrannau perthnasol yr adroddiad hwn.

Gwybodaeth Arall

Mae'r wybodaeth arall yn cynnwys y wybodaeth sydd wedi'i chynnwys yn yr adroddiad blynyddol ac eithrio'r datganiadau ariannol a fy adroddiad archwilydd ar hynny. Mae'r Swyddog Ariannol Cyfrifol yn gyfrifol am y wybodaeth arall a gynhwysir yn yr adroddiad blynyddol. Nid yw fy marn ar y datganiadau ariannol yn cwmpasu'r wybodaeth arall ac, ac eithrio i'r graddau a nodir yn benodol fel arall yn fy adroddiad, nid wyf yn mynegi unrhyw fath o gasgliad sicrwydd ar hynny.

Fy nghyfrifoldeb i yw darllen y wybodaeth arall ac, wrth wneud hynny, ystyried a yw'r wybodaeth arall yn sylweddol anghyson â'r datganiadau ariannol neu'r wybodaeth a gafwyd yn ystod yr archwiliad, neu a yw'n ymddangos fel arall ei bod wedi'i chamddatgan yn sylweddol. Os byddaf yn nodi anghysondebau perthnasol o'r fath neu gamddatganiadau perthnasol ymddangosiadol, mae'n ofynnol i mi benderfynu a yw hyn yn arwain at gamddatganiad perthnasol yn y datganiadau ariannol eu hunain. Os dof i'r casgliad, ar sail y gwaith yr wyf wedi'i gyflawni, fod yna gamddatganiad sylweddol o'r wybodaeth arall hon, mae'n ofynnol i mi adrodd y ffaith honno.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd yn hyn o beth.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i, yn seiliedig ar y gwaith a wnaed yn ystod fy archwiliad:

- mae'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adroddiad Naratif ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023-24;
- wybodaeth a roddir yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol ac yn unol â'r canllawiau.

Materion yr wyf yn adrodd arnynt drwy eithriad

Yng ngoleuni'r wybodaeth a'r ddealltwriaeth o Gronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a'i

hamgylchedd a gafwyd yn ystod yr archwiliad, nid wyf wedi nodi camddatganiadau perthnasol yn yr Adroddiad Naratif na'r Llywodraethu Blynyddol. Datganiad.

Nid oes gennyf ddim i'w adrodd mewn perthynas â'r materion a ganlyn, yr wyf yn adrodd arnynt i chi, os, yn fy marn i:

- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau sydd eu hangen arnaf ar gyfer fy archwiliad.
- ni chadwyd cofnodion cyfrifyddu digonol, neu ni dderbyniwyd ffurflenni sy'n ddigonol ar gyfer fy archwiliad gan ganghennau nad ymwelodd fy nhîm â hwy;
- nid yw'r datganiadau ariannol yn gyson â'r cofnodion a'r ffurflenni cyfrifyddu .

Cyfrifoldebau'r swyddog ariannol cyfrifol am y datganiadau ariannol

Fel yr eglurir yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon, mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn gyfrifol am:

- paratoi'r datganiad o gyfrifon, sy'n rhoi darlun cywir a theg ac yn cydymffurfio ag arferion priodol;
- cynnal cofnodion cyfrifyddu cywir;
- rheolaethau mewnol y mae'r swyddog ariannol cyfrifol yn penderfynu eu bod yn angenrheidiol er mwyn gallu paratoi datganiadau cyfrifon sy'n rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu wall; a
- asesu gallu Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru i barhau fel busnes gweithredol, gan ddatgelu, fel y bo'n briodol, faterion sy'n ymwneud â busnes gweithredol a defnyddio sail cyfrifyddu busnes byw oni bai bod y swyddog ariannol cyfrifol yn rhagweld na fydd y gwasanaethau a ddarperir gan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn parhau i gael eu darparu yn y dyfodol.

Cyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol

Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio'r datganiadau ariannol yn unol ag adran 13(2) o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004.

Fy amcanion yw cael sicrwydd rhesymol ynghylch a yw'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd yn rhydd o gamddatganiadau perthnasol, boed hynny oherwydd twyll neu gamgymeriad, a chyhoeddi adroddiad archwilydd sy'n cynnwys fy marn. Mae sicrwydd rhesymol yn lefel uchel o sicrwydd ond nid yw'n warrant y bydd archwiliad a gynhelir yn unol ag ISAs (DU) bob amser yn canfod camddatganiad perthnasol pan fydd yn bodoli. Gall camddatganiadau ddeillio o dwyll neu gamgymeriad ac fe'u hystyrir yn berthnasol os, yn unigol neu gyda'i gilydd , y gellid yn rhesymol ddisgwyl iddynt ddylanwadu ar benderfyniadau economaidd defnyddwyr a wneir ar sail y datganiadau ariannol hyn.

Mae afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll, yn achosion o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau. Rwy'n cynllunio gweithdrefnau yn unol â'm cyfrifoldebau, a amlinellwyd uchod, i ganfod camddatganiadau perthnasol mewn perthynas ag afreoleidd-dra, gan gynnwys twyll.

Roedd fy ngweithdrefnau yn cynnwys y canlynol:

- Holi rheolwyr, archwilio mewnol a'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu, gan gynnwys cael ac adolygu dogfennau ategol yn ymwneud ag Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, polisïau a gweithdrefnau Cronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Gogledd Cymru sy'n ymwneud â:
 - nodi, gwerthuso a chydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau ac a oeddent yn ymwybodol o unrhyw achosion o ddiffyg cydymffurfio;
 - canfod ac ymateb i risgiau o dwyll ac a ydynt yn gwybod am unrhyw dwyll gwirioneddol, amheuaeth neu honedig; a
 - y rheolaethau mewnol a sefydlwyd i liniaru risgiau sy'n ymwneud â thwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau.
- Ystyried fel tîm archwilio sut a ble y gallai twyll ddigwydd yn y datganiadau ariannol ac unrhyw ddangosyddion posibl o dwyll. Fel rhan o'r drafodaeth hon, nodais y posibilrwydd o dwyll wrth bostio cyfnodion anarferol.
- Cael dealltwriaeth o fframwaith awdurdod Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn ogystal â fframweithiau cyfreithiol a rheoleiddiol eraill y mae Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn gweithredu ynddynt, gan ganolbwyntio ar y cyfreithiau a'r rheoliadau hynny a oedd wedi effaith uniongyrchol ar y datganiadau ariannol neu a gafodd effaith sylfaenol ar weithrediadau Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru .
- Cael dealltwriaeth o berthnasoedd parti cysylltiedig.

Yn ogystal â'r uchod, roedd fy ngweithdrefnau i ymateb i risgiau a nodwyd yn cynnwys y canlynol:

- adolygu datgeliadau'r datganiadau ariannol a phrofi dogfennau ategol i asesu cydymffurfiaeth â'r cyfreithiau a'r rheoliadau perthnasol a drafodwyd uchod;
- holi'r rheolwyr, yr Awdurdod Tân ac Achub a chynghorwyr cyfreithiol ynghylch ymgyfreitha a hawliadau gwirioneddol a phosibl;
- darllen cofnodion cyfarfodydd y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu;
- wrth fynd i'r afael â'r risg o dwyll trwy i reolwyr ddiystyru rheolaethau, profi priodoldeb cofnodion dyddlyfr ac addasiadau eraill; asesu a yw'r dyfarniadau a wnaed wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu yn arwydd o ragfarn bosibl; a gwerthuso sail resymegol busnes unrhyw drafodion sylweddol sy'n anarferol neu y tu allan i gwrs arferol y busnes.

Cyfathrebais hefyd gyfreithiau a rheoliadau perthnasol a nodwyd a risgiau twyll posibl i bob aelod o'r tîm archwilio a daliais yn effro i unrhyw arwyddion o dwyll neu ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau drwy gydol yr archwiliad.

Mae'r anhawster cynhenid i ganfod afreoleidd-dra, effeithiolrwydd Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru a Chronfa Bensiwn Diffoddwyr Tân Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn effeithio ar y graddau y mae fy ngweithdrefnau'n gallu canfod afreoleidd-dra, gan gynnwys [twyll](#) . rheolaethau, a natur, amseriad a graddau'r gweithdrefnau archwilio a gyflawnir.

Ceir disgrifiad pellach o gyfrifoldebau'r archwilydd am archwilio'r datganiadau ariannol ar wefan y Cyngor Adrodd Ariannol www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities . Mae'r disgrifiad hwn yn rhan o'm hadroddiad archwilydd.

Cyfrifoldebau archwilwyr eraill

Rwy'n cyfathrebu â'r rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu ynghylch, ymhlith materion eraill, gwmpas ac amseriad arfaethedig yr archwiliad a chanfyddiadau archwilio arwyddocaol, gan gynnwys unrhyw ddiffygion sylweddol mewn rheolaeth fewnol a nodaf yn ystod fy archwiliad.

Tystysgrif cwblhau archwiliad

Tystiaf fy mod wedi cwblhau'r archwiliad o gyfrifon Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru yn unol â gofynion Deddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 a Chod Ymarfer Archwilio Archwilydd Cyffredinol Cymru .

Adrian Crompton
Archwilydd Cyffredinol Cymru
Dyddiad:

1 Cwr y Ddinas
Stryd Tyndall
Caerdydd CF10 4BZ

Atodiad 2

Llythyr sylwadau

Archwilydd Cyffredinol Cymru

Swyddfa Archwilio Cymru

1 Cwr y Ddinas

Stryd Tyndall

Caerdydd

CF10 4BZ

21 Hydref 2024

Sylwadau ynghylch 2023-24 datganiadau ariannol

Darperir y llythyr hwn mewn cysylltiad â'ch archwiliad o ddatganiadau ariannol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru am y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2024, er mwyn mynegi barn ar eu gwir a'u tegwch a'u paratoad priodol.

Rydym yn cadarnhau, hyd eithaf ein gwybodaeth a'n cred, ar ôl gwneud ymholiadau sy'n ddigonol yn ein barn ni, y gallwn wneud y cynrychioliadau canlynol i chi.

Sylwadau rheolwyr

Cyfrifoldebau

Rydym wedi cyflawni ein cyfrifoldebau am:

- paratoi'r datganiadau ariannol yn unol â gofynion deddfwriaethol a Chod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2023-24; yn arbennig mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg yn unol â hynny;
- cynllunio, gweithredu, cynnal ac adolygu rheolaeth fewnol i atal a chanfod twyll a gwallau.

Gwybodaeth a ddarparwyd

Rydym wedi darparu:

- mynediad llawn i:
 - yr holl wybodaeth yr ydym yn ymwybodol ohoni sy'n berthnasol i baratoi'r datganiadau ariannol megis llyfrau cyfrifon a dogfennaeth ategol, cofnodion cyfarfodydd a materion eraill;
 - gwybodaeth ychwanegol yr ydych wedi gofyn amdani gennym ni at ddiben yr archwiliad; a

- mynediad anghyfyngedig at staff yr oeddech yn credu ei bod yn angenrheidiol cael tystiolaeth archwilio ganddynt;
- canlyniadau ein hasesiad o'r risg y gallai'r datganiadau ariannol fod wedi'u camddatgan yn sylweddol o ganlyniad i dwyll;
- ein gwybodaeth am dwyll neu amheuaeth o dwyll yr ydym yn ymwybodol ohono ac sy'n effeithio ar Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ac sy'n ymwneud â:
 - rheoli;
 - gweithwyr sydd â rolau arwyddocaol mewn rheolaeth fewnol; neu
 - eraill lle gallai'r twyll gael effaith sylweddol ar y datganiadau ariannol;
- ein gwybodaeth am unrhyw honiadau o dwyll, neu dwyll a amheuir, sy'n effeithio ar y datganiadau ariannol a gyflëir gan gyflogaion, cyn-weithwyr, rheoleiddwyr neu eraill;
- ein gwybodaeth am bob achos hysbys o ddiffyg cydymffurfio neu amheuaeth o ddiffyg cydymffurfio â chyfreithiau a rheoliadau y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol; a
- hunaniaeth yr holl bartïon cysylltiedig a'r holl berthnasoedd a thrafodion partïon cysylltiedig yr ydym yn ymwybodol ohonynt;

Sylwadau datganiadau ariannol

Mae'r holl drafodion, asedau a rhwymedigaethau wedi'u cofnodi yn y cofnodion cyfrifyddu ac yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau ariannol.

Mae'r dulliau, y data a'r tybiaethau arwyddocaol a ddefnyddiwyd wrth wneud amcangyfrifon cyfrifyddu, a'u datgeliadau cysylltiedig yn briodol i gyflawni cydnabyddiaeth, mesuriad neu ddatgeliad sy'n rhesymol yng nghyd-destun y fframwaith adrodd ariannol cymwys.

Rhodddwyd cyfrif priodol am berthnasoedd a thrafodion partïon cysylltiedig a'u datgelu.

Mae'r holl ddigwyddiadau sy'n digwydd ar ôl y dyddiad adrodd y mae angen eu haddasu neu eu datgelu wedi'u haddasu neu eu datgelu.

ymgyfreitha a hawliad gwirioneddol neu bosibl hysbys y dylid ystyried eu heffeithiau wrth baratoi'r datganiadau ariannol wedi'u datgelu i'r archwilydd a rhodddwyd cyfrif amdanant a'u datgelu yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol cymwys.

Nid oes unrhyw gamddatganiadau perthnasol yn y datganiadau ariannol, gan gynnwys hepgoriadau. Mae effeithiau camddatganiadau nas cywirwyd a nodwyd yn ystod yr archwiliad (gorddatganiad o £137k o ddyledwyr a chredydwyr) yn amherthnasol, yn unigol ac yn eu cyfanrwydd, i'r datganiadau ariannol yn eu cyfanrwydd.

Sylwadau gan y rhai sy'n gyfrifol am lywodraethu

Rydym yn cydnabod bod y sylwadau a wnaed gan y rheolwyr, uchod, wedi'u trafod gyda ni.

Rydym yn cydnabod ein cyfrifoldeb am baratoi datganiadau ariannol gwir a theg yn unol â'r fframwaith adrodd ariannol perthnasol. Cymeradwywyd y datganiadau ariannol gan Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru ar 21 Hydref 2024.

Rydym yn cadarnhau ein bod wedi cymryd yr holl gamau y dylem fod wedi'u cymryd i wneud ein hunain yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol ac i sefydlu ei bod wedi'i chyfleu i chi. Rydym yn cadarnhau, hyd y gwyddom, nad oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad ydych yn ymwybodol ohoni.

Llofnodwyd gan:

Llofnodwyd gan:

Swyddog sy'n llofnodi ar ran
rheoli

Aelod sy'n llofnodi ar ran y rhai sy'n
gyfrifol am lywodraethu

Dyddiad: 21 Hydref 2024

Dyddiad: 21 Hydref 2024

Atodiad 3

Crynodeb o gywiriadau a wnaed

Yn ystod ein harchwiliad, canfuom y camddatganiadau canlynol sydd wedi cael eu cywiro gan y rheolwyr, ond y dylid eu dwyn i'ch sylw yn ein tyb ni.

Gwerth y cywiriad	Meysydd yn y cyfrifon	Esboniad
£1,238,000	Nodyn 30 Cynlluniau Pensiwn â Buddion Diffiniedig Mae gwarged yr ased o £1,238,000 ar gyfer y CPLIL wedi'i ostwng i ddim , gan gynyddu'r ailfesuriad net o'r llinell atebolrwydd buddion diffiniedig net yn y CIES a'r gronfa bensiwn wrth gefn yn y MiRS a'r Fantolen. cronfeydd defnyddiadwy na gwerthoedd gwariant yr Awdurdod .	Mae gwarged yr ased wedi'i ostwng i ddim, i adlewyrchu gwerth uchaf yr ased. Mae hwn yn fater cyfrifyddu technegol sy'n datblygu ac mae'r driniaeth gyfrifo derfynol wedi'i chadarnhau yn ystod y cyfnod archwilio terfynol.
£473,000	Nodyn 8 Cronfeydd Defnyddiadwy £473,000 wedi'i ailddosbarthu o ddarpariaethau i gronfeydd a glustnodwyd, gan arwain at ostyngiad mewn gwariant net o'r swm hwn yn y CIES.	Codwyd darpariaeth i adlewyrchu newidiadau yn y dyfodol i fandiau cyflog diffoddwyr tân fel darpariaeth ond nid oedd yn bodloni'r meini prawf oherwydd nad oedd unrhyw rwymedigaeth bresennol.
£95,238	Nodyn 16 Credydwy £95,238 wedi'i ailddosbarthu o log cronedig i gredydwyr tymor byr.	Er mwyn adlewyrchu prif swm benthycyca a ddangoswyd yn anghywir o fewn y llog cronedig a oedd yn ddyledus ar 30/03/2024 fodd bynnag a ad-dalwyd ar ôl diwedd y

		flwyddyn oherwydd bod y dyddiad dod i ben yn ŵyl banc.
£24,269	<p>Nodyn 23 Tâl Swyddogion</p> <p>Cynyddodd cyfraniadau pensiwn y cyflogwr ar gyfer CFO o £15,348 i £29,216 a chyfraniadau pensiwn y cyflogwr ar gyfer ACFO i gael eu cynyddu o £11,511 i £21,912</p>	I ddangos y tâl pensiynadwy llawn wedi'i luosi â chyfraniad y cyflogwr, yn unol â pharagraff 8 o Reoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014.
£8,197	<p>Nodyn 23 Tâl Swyddogion: Cymhareb Tâl</p> <p>Diwygio tâl y Prif Swyddog Tân o £152,034 i £160,231, gan gynyddu'r gymhareb o 4.20 i 4.42.</p>	Er mwyn sicrhau cysondeb ar gyfer cydnabyddiaeth y Prif Swyddog Tân rhwng y tabl a'r gymhareb tâl.
Newidiadau amrywiol cyflwyniadol i nodiadau ategol	Nifer o rai eraill naratif, cyflwyniadol a mân ddiwygiadau eu gwneud i gefnogi nodiadau datgelu.	Er mwyn sicrhau bod pob datgeliadau yn cyflwyno'n gywir

Atodiad 4

Argymhellion

Rydym yn nodi isod yr argymhellion o'n harchwiliad ynghyd ag ymateb eich rheolwyr iddynt.

Mater yn codi 1 – Ffurflenni datganiadau o fuddiant anghyflawn gan aelodau	
Canfyddiadau	<p>Methodd dau aelod â chwblhau eu datganiadau o ddiddordeb mewn perthynas â'u rôl yn Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru, er gwaethaf ceisiadau mynych gan y swyddogaeth gyllid a'r Swyddog Monitro. Mae hyn yn dangos methiant i gydymffurfio â'u gofynion, sy'n golygu bod gan yr Awdurdod lai o wybodaeth am ei berthnasoedd a thrafodion partïon cysylltiedig posibl .</p> <p>Gofynnodd y tîm archwilio am dystiolaeth arall ar gyfer yr aelodau hyn; fodd bynnag, roedd hwn yn ddull llai effeithlon o gael sicrwydd.</p>
Blaenoriaeth	Uchel
Argymhelliad	Argymhellir bod pob aelod yn cwblhau eu datganiadau o ddiddordeb ar gyfer eu rôl yn Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru .
Manteision gweithredu'r argymhelliad	<p>Bydd hyn yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy i'r Awdurdod am ei berthnasau a thrafodion partïon cysylltiedig.</p> <p>Bydd hefyd yn arbed amser archwilwyr a swyddogion, gan arwain at fwy o effeithlonrwydd archwilio.</p>
Derbyniwyd yn llawn gan y rheolwyr	Oes

Ymateb rheolwyr	Mae swyddogion yn dibynnu ar ddatganiadau o fuddiant i gwblhau eu nodyn partiön cysylltiedig. Mae'r rheolwyr yn bwriadu ailadrodd yr angen i ffurflenni penodol Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru gael eu cwblhau.
Dyddiad gweithredu	31 Mawrth 2025

Ansawdd archwilio

Mae ein hymrwymiad i ansawdd archwilio yn Archwilio Cymru'n un llwyr. Rydym ni'n credu bod a wnelo ansawdd archwilio â gwneud pethau'n iawn y tro cyntaf.

Rydym yn defnyddio model tair llinell sicrwydd i ddangos sut yr ydym yn cyflawni hyn. Rydym wedi sefydlu Pwyllgor Ansawdd Archwilio i gydlynu a goruchwyllo'r trefniadau hynny. Creffir yn annibynnol ar ein gwaith gan QAD*, ac mae ein Cadeirydd yn gweithredu fel dolen gyswllt i'n Bwrdd ar ansawdd archwilio. I gael rhagor o wybodaeth gweler ein [Hadroddiad Ansawdd Archwilio 2023](#).

Ein Pobl

Ffurir y llinell sicrwydd gyntaf gan ein staff a'n rheolwyr sy'n gyfrifol yn unigol ac ar y cyd am gyflawni'r safonau o ansawdd archwilio yr ydym yn dyheu amdanynt.

- Dewis y tîm cywir
- Defnyddio arbenigwyr
- Goruchwyllo ac adolygu

Trefniadau ar gyfer sicrhau ansawdd archwilio

Ffurir yr ail linell sicrwydd gan y polisiau, yr offer, y ddysg a'r datblygiad, y canllawiau, a'r arweinyddiaeth a ddarparwn i'n staff i'w cefnogi i gyrraedd y safonau ansawdd archwilio hynny.

- Rhaglen archwilio
- Moeseg
- Canllawiau
- Diwylliant
- Dysgu a datblygu
- Arweinyddiaeth
- Cymorth technegol

Sicrwydd annibynnol

Ffurir y drydedd linell sicrwydd gan y gweithgareddau hynny sy'n rhoi sicrwydd annibynnol dros effeithiolrwydd y ddwy linell sicrwydd gyntaf.

- Adolygiadau Rheoli Ansawdd Ymgysylltu
- Adolygiadau â thema
- Adolygiadau oer
- Dadansoddi'r achos sylfaenol
- Adolygiad gan gymheiriaid
- Y Pwyllgor Ansawdd Archwilio
- Monitro allanol

*Cangen monitro ansawdd Sefydliad Cyfrifwyr Siartredig Cymru a Lloegr yw'r Adran Sicrhau Ansawdd.

Eich cefnogi chi

Mae Archwilio Cymru wedi datblygu ystod o adnoddau i roi cymorth i graffu ar gyrrff cyhoeddus Cymru ac i gynorthwyo'r cyrff hynny i barhau i wella'r gwasanaethau y maent yn eu darparu ar gyfer pobl Cymru.

Ewch at ein gwefan i ganfod:

	ein gwaith Arfer Da lle'r ydym yn rhannu arfer a mewnwleidiadau sy'n dod i'r amlwg o'n gwaith archwilio i ategu ein hamcanion i roi sicrwydd, egluro ac ysbrydoli.
	ein cylchlythyr sy'n darparu diweddariadau rheolaidd ar eich cyfer am ein gwaith archwilio gwasanaethau cyhoeddus, arfer da, a digwyddiadau.
	ein cyhoeddiadau sy'n cwmpasu ein gwaith archwilio a gwblhawyd mewn cyrff cyhoeddus.
	gwybodaeth am ein blaenraglen waith ar gyfer archwilio perfformiad 2023-2026 a gaiff ei llywio gan weithgarwch ymgysylltu â rhanddeiliaid a'n dadansoddiad sy'n rhoi darlun o wasanaethau cyhoeddus.
	amryw offer data a ffeithluniau i'ch helpu i gael dealltwriaeth well am dueddiadau gwariant cyhoeddus gan gynnwys ystod o fewnwleidiadau eraill i graffu ar ddarparu gwasanaethau cyhoeddus.

Gallwch gael rhagor o wybodaeth am Archwilio Cymru yn ein [Cynllun Blynyddol 2024-25](#) a hefyd [Ein Strategaeth 2022-27](#).

Audit Wales

1 Cwr y Ddinas

Stryd Tyndall

Caerdydd CF10 4BZ

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.